Archetype

Κινήματα στο Design: Art Deco

Χριστίνα Ιωακειμίδου - 11/04/2025

Ο Μεγάλος Γκάτσμπι, η τζαζ και η πολυτέλεια στο design

Κεντρική Εικόνα: s3.amazonaws.com

Το **Art Deco** μάς συστήθηκε επίσημα στο Exposition Internationale des Arts Décoratifs et Industriels Modernes του Παρισιού το 1925, αλλά βαφτίστηκε δεκαετίες αργότερα, όταν το 1966 το Μουσείο Διακοσμητικών Τεχνών (Musée des Arts Décoratifs) στο Παρίσι φιλοξένησε την έκθεση **Les Années 25: Art déco, Bauhaus, Stijl, Esprit nouveau**, η οποία αφορούσε τα μεγαλύτερα κινήματα design των δεκαετιών 1920-1930. Ωστόσο, η διακοσμητικότητα και η εξτραβαγκάντσα αισθητική των αντικειμένων του Art Deco ήταν γνωστά ήδη πριν τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, στα «σαλόνια» των αστών της Ευρώπης του Μεσοπολέμου. Άλλωστε, αυτή είναι και η όλη φιλοσοφία του στυλ: η προώθηση του αστικού τρόπου ζωής της νέας κοινωνικής τάξης, που στροβιλίζεται στους σύγχρονους ρυθμούς ζωής στα χρόνια που προηγούνται του Μεγάλου Κραχ της Wall Street του 1929 και της μεγάλης οικονομικής ύφεσης που θα ακολουθήσει.

Φυσικά, η πολυτελής αισθητική, η επικράτηση του μετάλλου, των κρυστάλλων και του μαρμάρου, του βελούδου και των χρυσών λεπτομερειών δεν γοήτευσε μόνο τους Ευρωπαίους. Το Art Deco αγκαλιάστηκε παντού, και ιδίως στις ΗΠΑ. Είναι η εποχή των Roaring Twenties, της τζαζ και του «**Μεγάλου Γκάτσμπι**» του Francis Scott Fitzgerald, όπου τα εξεζητημένα πάρτυ και ο κραυγαλέος τρόπος ζωής ήταν το ζητούμενο. Έτσι, λοιπόν, και το design δεν θα μπορούσε να μείνει πίσω. Ποιος δεν αναγνωρίζει το εμβληματικό Chrysler Building στη Νέα Υόρκη, του αρχιτέκτονα William van Allen, ή την Art Deco πτέρυγα του μεσαιωνικού Eltham

Palace, στο Λονδίνο; Τα περίτεχνα φωτιστικά ή τα έπιπλα από ξύλο, διακοσμημένα με μαρκετερί; Όλα τόσο διαχρονικά και λειτουργικά! Αυτό, εξάλλου, ήταν και το ζητούμενο: η λειτουργικότητα να συνδυάζεται με την υψηλή αισθητική και την ποιότητα των υλικών, ούτως ώστε το αποτέλεσμα να είναι αντάξιο των καταναλωτών που θα μπορούσαν να υποστηρίξουν την αγορά του εκάστοτε αντικειμένου.

Προφανώς, οι πολέμιοι του Art Deco ήταν πολλοί. Ένας από αυτούς, και ο πρώτος που περιέγραψε το κίνημα ως art deco, ήταν ο Le Corbusier σε κείμενό του τού 1925, το «1925 EXPO. ARTS. DÉCO», επιπλήττοντας το **στυλ** αλλά και την παρισινή **Έκθεση** για την τάση στη διακοσμητικότητα που έδειξαν. Ο ίδιος, βέβαια, ανήκε στην εκ διαμέτρου αντίθετη πλευρά του σχεδιασμού, εφαρμόζοντας την άποψη ότι: **η μοντέρνα διακόσμηση δεν έχει διακοσμητικότητα**.

Το στυλ και τα υλικά: Στα πρώτα χρόνια του κινήματος, τα παραγόμενα έπιπλα και προϊόντα καθημερινής χρήσης δεν απευθύνονταν στο μέσο αγοραστικό κοινό, αλλά στην υψηλή αστική κοινωνία. Η τάση προς το νέο στυλ ήταν τόσο μεγάλη, που πολλά πολυκαταστήματα του Παρισιού -Μέκκας των καλλιτεχνικών και αρτιστίκ αλλαγών- άλλαξαν εν μία νυκτί τη διακόσμησή τους από **Art Nouveau** σε Art Deco. Όλα βρήκαν τη θέση τους μέσα στο Art Deco, που άγγιξε όλο το φάσμα του σχεδιασμού: έπιπλα, κοσμήματα, οι πρώτες συσκευές, όπως ραδιόφωνα, ως το interior design και την αρχιτεκτονική. Όμως, παρά την ποικιλία των αντικειμένων, τα στοιχεία που κέντρισαν -και συνεχίζουν να κεντρίζουν- το κοινό, ήταν κοινά. Γεωμετρικά μοτίβα στα οποία τονίζονταν οι κάθετες ακμές τους, συμμετρία και νατουραλιστικά διακοσμητικά θέματα, όπως φυτά και φτερά παγωνιού (αποδομένα, ωστόσο, με μία τάση αφαίρεσης), είναι τα κύρια διακοσμητικά στοιχεία του κινήματος. Παρ' όλ' αυτά, το κυριότερο όλων είναι ο συνδυασμός ετερόκλιτων υλικών: τα θερμά, πολλές φορές εξωτικά ξύλα (έβενος, zebrawood, κ.ά.) και το δέρμα βρίσκουν τη θέση τους δίπλα στην ψυχρότητα του μετάλλου, ενώ ο περιβάλλον χώρος ντύνεται με ταπετσαρίες έντονα διακοσμημένες. Τα παραπάνω, μαζί με τα άψογα τεχνοτροπικά έπιπλα, που είναι άλλοτε άκρως βερνικωμένα και κάποιες φορές επενδυμένα με μαρκετερί, καθιστούν τον χώρο άκρως εντυπωσιακό.

Σημαντικότεροι εκπρόσωποι: William van Allen, Paul Theodore Frankl, Elieen Gray, Emile-Jacques Ruhlmann, Paul Follot, Charles Picquet, Edgar Brandt, Rolf Engströmer.

Σημαντικότεροι σχεδιαστές κοσμημάτων: Rubel Frères, Raymond Templier, Jean Fouquet, Arnold Ostertag, οίκοι Van Cleef & Arpels, και Cartier.

Chrysler Building, N. Υόρκη (1930) | Πηγή εικόνας: cdn.vox-cdn.com

Eltham Palace, Λονδίνο (περ. 1930) | Πηγή εικόνας: thingstodoinlondon.com

Φωτιστικό στο Young Prince’s sitting room (Tokyo Metropolitan Teien Art Museum) | Πηγή εικόνας: teien-art-museum.ne.jp

Art Deco πολυέλαιος στο Cafe Americain, Άμστερνταμ | Πηγή εικόνας: images.squarespace-cdn.com

Oasis (μεταλλικό παραβάν), Edgar Brandt (1925) | upload.wikimedia.org

Émile-Jacques Ruhlmann (περ. 1924), Virginia Museum of Fine Arts | Πηγή εικόνας: vmfa-dmz-new.piction.com

Κομοδίνα από ξύλο καρυδιάς σε τύπο Waterfall (τέλη 1930) | Πηγή εικόνας: usercontent.one

Γραφείο από ξύλο τριανταφυλλιάς (Paul Follot) | Πηγή εικόνας: soubrier.com

1938 Emerson Art Deco radio (περ. 1938), ΗΠΑ | Πηγή εικόνας: a.1stdibscdn.com

Δαχτυλίδι (όνυξ, lapis), Raymond Templier (περ. 1930) | Πηγή εικόνας: christies.com

Βραχιόλι με διαμάντια (Rubel Frères, περ.1935) | Πηγή εικόνας: christies.com

Πηγές/ Further reading

What is Art Deco Furniture? Από: theinside.com.

Hencz, A., A Complete Guide to Art Deco Furniture. Από: magazine.artland.com.

Collecting Art Deco jewellery. Από: christies.com

Δείτε ακόμη:

AI, ChatGPT και Design: Η Τεχνητή Νοημοσύνη στην υπηρεσία του design... ή μήπως, τελικά, συμβαίνει το αντίθετο;

Ο μετα-αποικιακός σχεδιασμός ως ένα παράθυρο στο μέλλον

